O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

NAMANGAN DAVLAT UNIVERSITETI

"TASDIQLAYMAN"
Ilmiy ishlar va innovatsiyalar
bo'yicha prorektor
_____ A.Rasulov
"____" _____ 2024-yil

22.00.03 – Ijtimoiy ong va ijtimoiy jarayonlar sotsiologiyasi ixtisosligi bo'yicha PhD ilmiy darajasini olish uchunmutaxassislik fanidan

DASTUR

Namangan – 2024

Tuzuvchilar:

M.M. Sodirjonov
sotsiologiya fanlari bo'yicha
falsafa doktori (PhD), dotsent

X.A. Mirzaxmedov
sotsiologiya fanlari bo'yicha
falsafa doktori (PhD) dotsent

Taqrizchilar:

A.A. Abdulazizov
sotsiologiya fanlari bo'yicha
falsafa doktori (PhD) dotsent

B. T. Tojiboev
sotsiologiya fanlari bo'yicha
falsafa doktori, PhD.

Dastur Ijtimoiy fanlar kafedrasining 2024 yil 25 sentyabrdagi 3-sonli yig'ilishida muhokamadan o'tgan va tasdiqqa tavsiya etilgan.

Kafedra mudiri: _____ **Q. Maxkamov**

Kelishildi:
Ilmiy tadqiqot va ilmiy pedagogik
Kadrlar tayyorlash bo'limi boshlig'i: _____ **O.N.Imomov**

KIRISH

Kishilik jamiyati paydo bo'lganidan beri insonlar o'z hayotlarining o'zagi bo'lmish umumiy makon va uning rivojlanish muammolari haqida doimo bosh qotirib kelganlar. Dastlab sodda shaklda vujudga kelgan ijtimoiy taraqqiyot g'oyalari inson tafakkurining mukammallashib borishi jarayonida asta-sekin butun bir ilmiy qarashlar tizimiga aylandi. Bu tizimning tarkibiy elementlari tariqasida bir qator ijtimoiy fanlar va ularnig negizida turli-tuman ixtisosliklar shakllanib, bunday yo'nalishlar ijtimoiy hayotning turli sohalaridagi muammolarni o'zlarining predmetlari xususiyatlaridan kelib chiqgan holda, keng qamrovli tadqiqotlar asosida o'rganib bordilar.

Jumladan, 22.00.03 – "Ijtimoiy ong va ijtimoiy jarayonlar sotsiologiyasi" ixtisosligi ham jamiyat moddiy va ma'naviy hayotining o'zaro bog'liqlik holati kishilarning ongli faoliyatlari asosida kechishini ham nazariy, ham amaliy jihatlarda, sotsiologik nuqtai nazardan tadqiq etishni ta'minlaydi.

Mazkur dastur 22.00.03 – "Ijtimoiy ong va ijtimoiy jarayonlar sotsiologiyasi" ixtisosligi bo'yicha katta ilmiy xodim-izlanuvchilikka kirish imtihonini topshiruvchilar uchun tuzilgan bo'lib, unda ixtisoslikka oid bo'lgan asosiy mavzular to'liq qamrab olingandir. Dasturda ijtimoiy ong va ijtimoiy jarayonlar sotsiologiyasi ixtisosligining maqsadi, mazmun-mohiyati, strukturasi, metod va metodologiyalari kabi tavsiflari aks etgan. Bundan tashqari dasturda ixtisoslikning mavzulari bo'yicha muhim tadqiqotlarni olib borgan mo'mtoz sotsiologiya vakillarining ilmiy merosining ahamiyati alohida ajratib ko'rsatilgan.

Muxtasar qilib aytganda, ushbu dastur asosida 22.00.03 – "Ijtimoiy ong va ijtimoiy jarayonlar sotsiologiyasi" ixtisosligi bo'yicha doktorlik ilmiy darajasini himoya qiluvchi katta ilmiy hodimlik institutiga kiruvchilar, stajyor-tadqiqotchi-izlanuvchi va mustaqil ilmiy izlanuvchilarning sohaga taalluqli bilim va ma'lumotlarining darajasini baholash orqali aniqlash mumkin bo'ladi.

Dasturning maqsadi:

22.00.03. – Ijtimoiy ong va ijtimoiy jarayonlar sotsiologiyasi ixtisosligi bo'yicha tayanch doktoranturaga kiruvchi talabgorlarning bilim darajasini sinovdan o'tkazish uchun asos sifatida olingan fanlar, ular mazmuni, umumiy savolnoma hamda baholash mezonlarini taqdim etishni ko'zda tutadi.

Asosiy qism

MUTAXASSISLIK FANLARI BO'YICHA TALABGORLAR BILIMIGA QO'YILADIGAN TALABLAR UCHUN ASOS BO'LGAN FANLAR VA MAVZULAR

SOTSIOLOGIYANING FAN SIFATIDA VUJUDGA KELISHI VA TARAQQIYOTINI ASOSIY BOSQICHLARI

Antik davrning qomusiy olimlarining ijtimoiy-falsafiy ta'limotlari (Platon, Aristotel, Forobiy, Ibn Haldun va boshqalar) zamonaviy sotsiologiyaning muhim

nazariy manbalari sifatida. Sotsiologiya fanining vujudga kelishida ijtimoiy-iqtisodiy, g'oyaviy-nazariy shart-sharoitlar. XIX asr boshlarida kapitalizmni shakllanishi va G'arb jamiyatshunosligida rivojlanish g'oyasining yangi konsepsiyasi. Sotsiologiyaning mustaqil fan sifatida shakllanishining obektiv zaruriyati. Qiyosiy tadqiqot usullarining shakllanishi. Empirik sotsial tadqiqotning paydo bo'lishi va rivojlanishi. Sotsiologiya shakllanishining ilk asosiy bosqichlari: pozitiv-naturalistik, psixologik va boshqalar.

FAN TARIXIDA TAFAKKUR MUAMMOSIGA TURLICHA YONDOSHUV

Platonning idealizmida tafakkurning o'rni. Aristotel tomonidan "Tafakkur - bu faoliyatdir" degan iboraning qo'llanilishi. Abu Nasr Forobiy asarlarida tafakkur masalalarining echimi. Fanda tafakkurning materialistik talqini. Tafakkur masalalarining idealizm ta'limotidagi tahlili. R.Dekartning dualistik ta'limoti. M.Veber asarlarida tafakkur masalalarining yoritilishi. Fenomenologik sotsiologiya yo'nalishi tafakkur haqida.

SOTSIAL INSTITUTLAR

Sotsiologiyada sotsial institut tushunchasi. Sotsial institut belgilari. Sotsial institutning asosiy vazifalari. Sotsial institut turlari: oila, siyosat, din, iqtisod, ta'lim, huquq va boshqalar. Jamiyat hayotida sotsial institutlarning o'rni. Oila va nikoh. Iqtisodiy institutlar. Ularning ko'rinishlari va vazifalari. YAshirin va norasmiy iqtisodiyot. O'zbekistonda huquqiy ongning o'ziga xosligi. O'zbekistonda fuqarolik jamiyati institutlarini shakllantirish va rivojlantirish.

DINNING SOTSIOLOGIK NAZARIYALARI

Din va jamiyat integratsiyasi. Din va sotsial o'zgarishlar. Dinning umumiylik va xususiylik jihatlaridagi sotsiologik talqini. Din va sotsial birdamlik. E. Dyurkgeym tomonidan din va sotsial birdamlik o'zaro aloqalarini tadqiq etilishi. Dinning struktur-funksional tahlili. Din va sotsial konfliktlar. Neoevolyusionizm. G'arbiy Evropa sotsial tafakkurida dinga bo'lgan turli munosabatlar. Din va ijtimoiy barqarorlik.

DIN VA BOSHQA SOTSIAL INSTITUTLAR MUNOSABATI

Din eng ko'hna sotsial institut institut sifatida. Iqtisodiy institutlar, ularning ko'rinishlari va vazifalari. Din va iqtisod. Tadbirkorlik faoliyati rivojiga diniy qadriyatlar ta'siri. Diniy tashkilotlar va davlat boshqaruv organlarining o'zaro hamkorligi. Din va siyosat. Din arkonlaridan g'araz siyosiy maqsadlarda foydalanish oqibatlari. Din va oila hamda nikoh institutlari hamkorligi. Din va huquq instituti munosabatlari. Din va axloq institutlari o'zaro aloqalari.

GLOBALLASHUV SHAROITLARIDA DINIY ONG AHAMIYATINI OSHISHI

"Dinning barham topishi" nazariyalari va ateistik tarbiyaning tanazzuli. Huquqiy qonunbuzarchiliklar: korrupsiya, giyohvand moddalarni etishtirish, tarqatish va iste'mol qilish,alkogolizm, odam savdosi kabi ijtimoiy xavfli illatlarni bartaraf qilishda dinning sermaxsul faoliyati. «Ommaviy madaniyat» salbiy

ta'sirlariga qarshi kurashishda diniy e'tiqod salohiyati. Diniy ratsionalizm g'ayri insoniy hodisalar: bir jinsli nikohlar, klonlashtirish kabilarni vujudga kelishining ishonchli to'sig'i. Jahon hamjamiyatining yangi geosiyosiy manzarasida din omili rolini yuksalishi.

JAMIYAT SOTSIAL STRUKTURASI VA STRATIFIKATSION JARAYONLAR

Sotsial struktura tushunchasi. Sotsial struktura to'g'risidagi antik davr mutafakkirlarining ta'limotlari. P. Sorokinning sotsial stratifikatsiya to'g'risidagi nazariyasi. Stratifikatsiya asoslari va mezonlari: iqtisodiy holat, mavqe, ta'lim va hokimiyat. Stratifikatsion tizimlar: qullik, kasta, klan va sinf. Ochiq va yopiq tizimlar.

Sotsial stratifikatsiya va sotsial mobillik nazariyasi sinfiylik ta'limotiga qarshi g'oya sifatida. Zamonaviy O'zbekistonda sotsial stratifikatsiya va sotsial mobillik jarayonini kechishi.

Sotsial mobillik to'g'risidagi M.Veber, E. Giddens, T. Parsons, P. Sorokin va boshqalarning qarashlari. Mobillik turlari: gorizontal va vertikal sotsial mobillik. Mobillikning demografik omillari. Migratsiya va uning tarixiy shakllari. Emigratsiya va migratsiya.

TA'LIM TIZIMIDAGI ISLOHOTLAR

Ta'lim sotsial institut sifatida. Uning taraqqiyoti va shakllari. Umumiy, o'rta-maxsus va oliy ta'lim. Oliy ta'lim va fan: tarkibi va ilmiy-pedagogik kadrlar. O'zbekiston oliy ta'lim tizimi va Evropa hamda AQSH universitetlari: umumiylik va xususiylik. Ta'lim tizimidagi islohotlar: tajriba va istiqbol.O'zbekistonda ta'lim tizimidagi islohotlar. O'zbekistonda ta'lim to'g'risidagi qonun. Uzluksiz ta'lim tizimi. Uning mazmuni. Ta'limning vazifalari va masalalari.

O'ZBEKISTONDA FUQAROLIK JAMIYATINING SHAKLLANISHI, UNING ELEMENTLARI VA STRUKTURASI

Fuqarolik jamiyati tushunchasi. Fuqarolik jamiyati asosiy elementlarining tahlili. O'zbekistonda fuqarolik jamiyati shakllanishining o'ziga xosligi, "O'zbekistonda demokratik islohotlarni yanada chuqurlashtirish va fuqarolik jamiyatini rivojlantirish konsepsiyasi". Sotsial tengsizlik jarayonlarining chuqurlashuvi va dinamikasi.

JAMIYATNING BARQAROR TARAQQIYOTI BOSHQARUV VAZIFASI SIFATIDA

Jamiyat tarakqiyotining samarali yo'llari va barqaror taraqqiyot talablari. Barqaror taraqqiyotning asosiy maqsadlari; Aholi farovonligini oshirish, odamlar hayoti darajasini yaxshilash, har bir insonning ijodiy imkoniyatlarini ro'yobga chiqarish, yosh avlodning barcha qobiliyat va imkoniyatlarini amalga oshirish. Barqaror taraqqiyotni ta'minlashda hokimiyat va jamiyat hamkorligi. O'rta mulkdorlar tabaqasi va jamiyatning barqaror taraqqiyoti. Samarali boshqaruvni amalga oshirishda boshqaruv elitasining o'rni va axamiyati.

SIYOSIY MADANIYAT

Siyosiy madaniyat ijtimoiy-siyosiy jarayonlar funksionallashuvining sharti va natijasi sifatida. "Siyosiy madaniyat" tushunchasi. Madaniyat va siyosatning o'zaro munosabati. Madaniyat va siyosatni sivilizatsion darajada o'zaro ta'siri: G'arbiy xristian, Pravoslav xristian, Hind, Uzoq sharq, Islom. G'arb va SHarq – o'zaro ta'sir va rivojlanish.

Siyosiy madaniyat darajalari. Siyosiy madaniyat turlari: patriarxal, faol. Submadaniyat. Siyosiy submadaniyat: paydo bo'lish tamoyillari va faoliyati. Siyosiy madaniyat va din. Islom sivilizatsiyasi.

SOTSIAL SIYOSAT

Siyosiy ong siyosiy jarayon mexnizmlarining refleksatsiyasi sifatida. Siyosiy ong tushunchasi. Ochiq va yopiq turdagi siyosiy ong. Siyosiy ong shakllanishining o'ziga xos xususiyatlari: haqiqiylikni tanqidiy anglash, partiya yoki ijtimoiy-siyosiy harakatlarning maqsadlarini anglash, fuqaroviy xulq-atvor me'yorlari va shakllantirilgan baholarga qo'shilish. Siyosiy ong funksiyalari: kognitiv, mafkuraviy, kommunikativ, bashorat, tarbiya.

SIYOSIY IJTIMOIYLASHUV

"Siyosiy ijtimoiylashuv" tushunchasi. Siyosiy ijtimoiylashuv siyosiy sub'ektning shaxsiy fazilatlariga ega bo'lish va ularni yo'qotish jarayoni sifatida. Siyosiy ijtimoiylashuv bosqichlari: birlamchi va ikkilamchi. Birlamchi bosqich birlamchi turkumlar tavsifi sifatida: qabul qilish, personalizatsiya, idealizatsiya, institualizatsiya. SHaxsning siyosiy ijtimoiylashuvi turlari va modellari: garmonistik, gegemonistik, plyuralistik, nizoviy.

IQTISODIY SIYOSAT

Iqtisod va hokimiyat; uning hamjihatlik munosabatlarning o'ziga xos turi «o'xshashlik», hokimiyatning taqsimlanishi va xususiylik. Iqtisodni boshqarish shakllari. Iqtisodiy siyosatning maqsadi. Hokimiyatning iqtisodiy roli. Hokimiyat iqtisodiy boshqaruvning asosiy modeli: keysksan va neoklassik.

O'ZBEKISTONNING IJTIMOIY SIYOSATI

Sotsial siyosat tushunchasi va uning maqsadi. Uning asosiy vazifasi va funksiyasi. Sotsial siyosatning sotsial adolat bilan aloqadorligi. Sotsial siyosatning amalga oshishi – konservatizm, liberalizm, sotsializm, sotsial-demokratizm. Sotsial siyosatning sub'ekti. Davlat sotsial siyosat sub'ektining roli sifatida.

IJTIMOIY-SIYOSIY HAYOTDA G'OYA VA MAFKURA

Siyosiy mafkura davlat tuzumiga qarashli tizim sifatida "Siyosiy mafkura" tushunchasi. Siyosiy mafkura ko'rinishlari: konservativ, radikal, liberal. Siyosiy mafkuralarni tarqatish usullari. Siyosiy mafkura va siyosiy xulq-atvor. Turli jamiyatlarda siyosiy mafkura.

Siyosiy mafkura davlat tuzumiga, ijtimoiy imkoniyatlar va siyosiy hokimiyatni taqsimlash usuliga, shaxs erkinligiga bo'lgan qarashlar tizimi sifatida. Siyosiy mafkura sub'ektlari: siyosiy partiya va harakatlar, siyosiy oligarxiya, siyosiy elita. Siyosiy mafkuraning yoyilish usullari. Siyosiy mafkuralar va ijtimoiy fikr. Siyosiy mafkuralar va ijtimoiy-siyosiy o'zaro ta'sir sub'ektlarining siyosiy fe'l-atvori. Sotsiomadaniy qoidalar va siyosiy mafkura. An'anaviy jamiyatda

siyosiy mafkura. Zamonaviylashgan jamiyatda siyosiy mafkura. O'ta sanoatlashgan jamiyatda siyosiy mafkura.

IJTIMOIY-DEMOGRAFIK SIYOSAT

Ijtimoiy sharoitning mohiyati va jamiyatning ijtimoiy sharoiti bilan uning aloqadorligi. Ijtimoiy sharoitda ikki guruh munosabatlari – ijtimoiy guruhlar o'rtasida. Jamiyatning ijtimoiy struktura tushunchasi va kriteriylari.

DAVLAT TUZUMI VA DAVLAT SIYOSATI

"Davlat" tushunchasi. Davlat tuzumi tushunchasi. "Davlat tuzumi" va "konstitutsion tuzum" tushunchalarining o'zaro munosabati. Davlat mexanizmini boshqarish tuzilmasi (O'zbekiston misolida).'Davlat tuzumining barqarorligi" tushunchasi. Barqarorlik davlatni qaror qabul qilishi va uni bajarilishini kuch ishlatmagan holda ta'minlash usuli sifatida. Qonuniylik davlatni mavjud institutlarning samaradorligi to'g'risida jamiyatda ishonchni shakllantirish qobiliyati sifatida.

"Huquqiy davlat" va "Fuqarolik jamiyati" tushunchasi. Huquqiy davlatning farqli tomonlari. Ijtimoiy va huquqiy tamoyillar nisbati.

Boshqaruv shakllari: parlamentar respublika, prezidentlik respublikasi, yarimprezidentlik respublikasi. Hududiy tuzilish: unitar davlat, federatsiya, konfederatsiya.

MADANIYAT VA SIVILIZATSIYA

Madaniyat va sivilizatsiya tushunchalarining o'zaro munosabati va ularning aloqadorligi. Tarixiy jarayonning davriyligi N.Berdiev, O.SHpengler, A.Toynbilarning sivilizatsiya nazariyalari. Sivilizatsiyaning strukturasi. Sivilizatsiya dinamikasi. Sivilizatsiyaning almashish mexanizmi. Dunyoviy va mahalliy sivilizatsiya. Mahalliy sivilizatsiyaning tarixiy - madaniy turlari.

MADANIYAT VA HULQ ATVORNING ME'YORIY REGULYASIYASI

Xulq atvorning institutlashgan va institutlashmagan darajasining muntazam tartibga solinishii. Ijtimoiy me'yor tushunchasi. Zamonaviy jamiyatda ijtimoiy me'yorlar, an'analar, urf-odatlar va modalar ta'sirining o'ziga xosligi. Qadriyatlar. Qadriyatlar ob'ekt sifatida, Qadriyat ob'ektga munosabat sifatida, qadriyat hulq-atvor va qaror qabul qilish mezoni sifatida. Zamonaviy o'zbek jamiyatida yangi qadriyatlar. Madaniy fundamentalizm. Madaniy kolonizatsiya. Ijtimoiy madaniyat o'zgarishi.

IJTIMOIY ISLOHOTLAR SHAROITIDA MADANIYATNING TUTGAN O'RNI

Ijtimoiy islohot va madaniyatlarning o'zaro munosabati. Madaniyat mafkura sifatida. O'zbekistonning milliy istiqlol mafkurasi madaniyat fenomeni sifatida. Milliy kadriyatlarning tiklanishi.

Milliy o'zlikni anglashning shakllanishi. Madaniyatning o'zaro munosabati va madaniyatning ijtimoiy o'sish sharoiti. Bozor munosabatlari va kommersiyalash sharoitiga o'tishda jamiyatni texnikalashtirish va madaniyatning o'zaro munosabati. Kompyuterlashtirish va uning sotsiomadaniy oqibatlari. Jamiyatdagi ijtimoiy jarayonlarni

IJTIMOIY JARAYONLAR VA ULARNING GLOBALLASHUVI

Sotsial jarayon tushunchasi. Ijtimoiy va madaniy jarayonlar. Kashfiyot va ixtiro. Innovatsiya va uning namoyon bo'lishi. Innovatsiyalarning sotsial oqibatlari. Sotsial jarayon turlari: kooperatsiya, konkurensiya (raqobot), moslashish, kompromiss, assimilyasiya, sotsial chegaralarni saqlash, sotsial aloqa tizimlarini o'rnatish. Sotsial jarayonlarning globalizatsiyasi. XXI asrda sivilizatsiya taraqqiyotining asosiy yo'nalishlari. Sotsial taraqqiyot shakl va darajalarining turli-tumanligi. XXI asrda urbanizatsiya jarayonini chuqurlashuvi, megopolislarni rivojlanishi. Zamonaviy jamiyatda alturizm, hamdardlik, hamfikrlik va tolerantlilik (bag'rikenlilik) muammosi. Sotsial munosabatlarning kriminallashuvi. XXI asrda urush va tinchlik muammosi. Millatlararo, dalatlararo va dinlararo to'qnashuvlar. Xalqaro terrorizm. Zamonaviy jamiyat taraqqiyotining ijtimoiy-siyosiy va ijtimoiy-iqtisodiy modeli. Jamiyat rivojining barqaror modeli. Hozirgi zamonda o'zbek jamiyati rivojining sotsiomadaniy xususiyatlari.

IJTIMOIY ONG VA IJTIMOIY JARAYONLAR IXTISOSLIGI MUAMMOLARINI TADQIQ ETISH METODLARI

Umumilmiy metodlar (induksiya, deduksiya, analiz, sintez, tarixiylik, qiyosiy va boshqalar) hamda ularni sotsiologiyada qo'llashning o'ziga xosligi. Maxsus-sotsiologik va empirik metodlar. Sotsiologik tadqiqot dasturi. Sotsiologiyadagi ma'lumotlarni to'plash metodlarining umumiy tasnifi. So'rov metodi. So'rovning turlari. Anketa (so'rov varaqasi) so'rov metodining markaziy elementi sifatida. Anketa tuzish texnikasi. Og'zaki so'rov va uning xususiyatlari.

Kuzatish metodi va uning mohiyati. Kuzatish xillari. Kuzatishning aniqligi muammosi va uni ta'minlash usullari.

Hujjatlarni o'rganish metodi. Sotsiologiyada hujjat tushunchasi, uning turlari. Kontent-tahlil hujjatlarni o'rganish metodining bir turi sifatida. Eksperiment metodi.

1. Sotsiologiya fanining ob'ekti va predmeti.
2. Sotsiologiyaning asosiy vazifalari.
3. Cotsiologiyaning mustaqil fan sifatida shakllanishi omillari.
4. Platonning ideal jamiyat qurish g'oyasi.
5. SHarq mutafakkirlarining (Forobiy, Beruniy, Abu Ali ibn-Sino, va boshqalar) ijtimoiy-falsafiy qarashlari.
6. Abu Nasr Forobiy asarlarida tafakkur masalalarining echimi.
7. Fanda tafakkurning materialistik talqini.
8. Tafakkur masalalarining idealizm ta'limotidagi tahlili.
9. M.Veber asarlarida tafakkur masalalarining yoritilishi.
10. Fenomenologik sotsiologiya yo'nalishi tafakkur haqida.
11. O.Kont pozitivistik ong haqida.
12. G.Spenserning evolyusionistik nazariyasi.
13. E.Dyurkgeym asarlarida ijtimoiy ong muammolari tahlili
14. M.Veberning ratsionalistik ta'limoti
15. Tafakkur tarzi sotsiologiyasi-sotsiologiya fanining muhim maxsus yo'nalishi sifatida
16. Tafakkur tarzi ijtimoiy taraqqiyotning ma'naviy omili.
17. O'zbekistonda aholi turli qatlamlarining o'ziga xos ijtimoiy ongi va uni ijtimoiy,iqtisodiy hamda siyosiy jarayonlarga faol ta'sir ko'rsatish xususiyati.
18. Ijtimoiy ong milliy g'oya va milliy mafkuraning negizi sifatida.
19. Ijtimoiy ong va ijtimoiy-siyosiy barqarorlik aldoqadorligi
20. Ijtimoiy ong ijtimoiy-siyosiy barqarorlikni saqlash va mustahkamlashning muhim omili sifatida.
21. Sotsiologiya strukturasi shakllanishi.
22. Metodologiya tushunchasi.
23. Metod haqida umumiy tushuncha.
24. Umumilmiy metodlar (induksiya, deduksiya, analiz, sintez, tarixiylik, qiyosiy, eksperiment, kuzatish, gipotezalar tuzish va boshqalar).
25. Maxsus-sotsiologik va empirik metodlar.
26. Sotsiologik ma'lumotlarni to'plash metodlari: so'rov, kuzatish, sotsial eksperiment, xujjatlarni o'rganish.
27. SHaxs, inson, individ tushunchalari.
28. SHaxs shakllanishiga ta'sir etuvchi asosiy omillar.
29. Sotsializatsiya jarayoni: bosqich va davrlari.
30. Sotsial guruh tushunchasi, uning asosiy belgilari.
31. «Jamiyat» tushunchasi, uning sifatiy tasniflari.
32. O'zbekistonda jamiyat hayotini erkinlashtirish.
33. Sotsial munosabatlar tushunchasi, strukturasi, mohiyati.
34. Sotsiologiyada sotsial institut tushunchasi.
35. O'zbekistonda fuqarolik jamiyati institutlarini shakllantirish va rivojlantirish
36. Din sotsiomadaniy institut sifatida.

37. O'zbekistonda diniylik va dunyoviylik munosabatlari.
38. Zamonaviy jamiyatda dinning ijtimoiy ahamiyati va uning davlat bilan o'zaro munosabati.
39. Iqtisodiy institutlar.
40. Ta'lim sotsial institut sifatida.
41. Sotsial struktura tushunchasi.
42. Sotsial struktura nazariyalari.
43. SHarq jamiyatida sotsial tabaqalashish muammolari.
44. Platonning asarlarida sotsial struktura masalalarining tahlili.
45. Aristotel tomonidan o'rta sinfning ijtimoiy taraqqiyotning omili sifatida asoslanishi.
46. Forobiyning ijtimoiy qarashlarida sotsial struktura muammolarining tadqiq etilishi.
47. Sotsial tabaqalanishga sinfiylik tamoyilining qo'llanishi va uning salbiy oqibatlari.
48. Ommaviy qatag'onlar – sinfiy yondoshuvning maxsuli.
49. XX asrning 20-30 yillaridagi sinfiy tabaqalashuv va uni o'zbek xalqiga keltirgan jiddiy va ayanchli oqibatlari.
50. Sotsial stratifikatsiya tushunchasi.
51. Zamonaviy O'zbekistonda sotsial stratifikatsiya masalalari tahlili.
52. O'rta sinf va uning tarkibi.
53. Sotsial mobillik tushunchasi.
54. Madaniyatning sotsial tizimdagi o'rni.
55. Madaniyat sotsial voqelik sifatida.
56. Madaniyatning strukturasi va shakli.
57. Madaniyat shakllari: elitar, xalq, ommaviy, submadaniyat va kontrmadaniyat.
58. Zamonaviy jamiyatda madaniyatning sotsial roli va ahamiyati.
59. Jamoatchilik fikri sotsial hodisa sifatida.
60. Jamoatchilik fikri sotsiologiyasining ob'ekti va sub'ekti.
61. Jamoatchilik fikrini o'rganishning ijtimoiy ahamiyati.
62. Jamoatchilik fikri sotsiologiyasining tarixiy ildizlari.
63. Ijtimoiy muammolar echimiga mos mexanizmlarni ishlab chiqishda jamoatchilik fikrining o'rni.
64. Boshqaruv tizimi unumdorligi va jamoatchilik fikri munosabatlari.
65. Jamoatchilik fikri va ijtimoiy adolat tamoyili munosabatlari.
66. Rivojlangan mamlakatlarda ijtimoiy fikrni o'rganish tajribalari.
67. O'zbekistonda «Ijtimoiy fikr» jamoatchilik fikrini o'rganish markazining faoliyati.
68. M.Veberning sotsial harakat to'g'risidagi qarashlari.
69. Sotsial jarayon tushunchasi.
70. Ijtimoiy va madaniy jarayonlar.
71. Sotsial jarayonlarning globalizatsiyasi.

72. XXI asrda sivilizatsiya taraqqiyotining asosiy yo'nalishlari.
73. Hozirgi zamonda o'zbek jamiyati rivojining sotsiomadaniy xususiyatlari.
74. Sotsial o'zgarishlar to'g'risidagi nazariyalar, sotsial o'zgarishlarga olib boruvchi omillar.
75. Jamiyatning evolyusion rivoji.
76. Sotsial inqiloblar va ularning salbiy oqibatlari.
77. Zamonaviy sotsiologiyada sotsial o'zgarishlar nazariyalari.
78. O'zbekistonda sotsial o'zgarishlarning milliy modeli.
79. O'zbek rivojlanish modelida milliy mentalitetning o'rni.
80. O'zbekistondagi demografik vaziyat.
81. Aholi soni va uning o'sish manbalari.
82. Aholining tabiiy ko'payishi va uning hududiy farqlari.
83. O'zbekiston demografik jarayonlarining va aholi bandligining istiqbollari.
84. O'zbekistonda empirik sotsiologik tadqiqotlarning istiqbollari.
85. Global jahon hamjamiyati zamonaviy sotsiologiyaning ob'ekti sifatida.
86. O'zbekiston ijtimoiy-madaniy xususiyatlarining ijtimoiy-iqtisodiy tanazzullarga qarshi chora-tadbirlarni ishlab chiqishdagi ahamiyati.
87. Xulq atvorning institutlashgan va institutlashmagan darajasining muntazam tartibga solinishi.
88. Ijtimoiy me'yor tushunchasi.
89. Zamonaviy jamiyatda ijtimoiy me'yorlar, an'analar, urf-odatlar va modalar ta'sirining o'ziga xosligi.
90. Ijtimoiy islohot va madaniyatlarning o'zaro munosabati.
91. Madaniyat va milliy g'oya.
92. Milliy kadriyatlarning tiklanishi.
93. Madaniyat va sivilizatsiya tushunchalarining o'zaro munosabati va ularning aloqadorligi.
94. Davlat tuzumi tushunchasi.
95. Fayolning boshqaruvga xos administrativ nazariyasi.
96. A.Maslouning ierarxik nazariyasi
97. AQSh sotsiologiyasida neopozitivizm g'oyalari
98. Asosiy tushunchalar interpretatsiyasi va operatsionalizatsiyasi
99. Asosiy tushunchalar interpretatsiyasi va operatsionalizatsiyasi
100. Boshlangich kategoriyalar: inson va uning shaxsi, madaniyat va jamiyat
101. Bozor sharoitida ishchiparning bandligi: muammolar, xal qilish yo'llari.
102. eviant xatti-harakat, uning xususiyatlari va tasnifi
103. Diniy marosimlarning ijtimoiy hayotdagi roli
104. Dunyo xo'jaligining bir yoqlama rivojlanishi
105. Dunyo xo'jaligining parallel rivojlanishi
106. Etnik mentalitet va stereoti'lar

107. G.Lebonning guruh psixologiyasi
108. G.Spenserning «Sintetik falsafa tizimi» asari
109. G.Spenserning «Sotsial statika» asari
110. Gender tadqiqotlarning yo'nalishlari
111. Harbiy kollektiv guruh xayotini ijtimoiy tashkil etish turi sifatida.
112. Harbiy tashkilotdagi ijtimoiy jarayonlarni boshqarish xususiyatlari.
113. Harbiy sotsiologiya, sotsiologik bilimlar tizimi sifatida.
114. Ijtimoiy xayot shakllarining murakkablashuvi, yangi moddiy va mag'naviy extiyojlarning paydo bo'lishi.
115. Ijtimoiy antro'ologiya va globalizatsiya
116. Intervyu o'tkazish protsedurasi
117. Intervyu sotsiologik so'rov metodi sifatida
118. Iqtisodiy siyosat
119. Iqtisodiy sotsiologiya metodologiyasi
120. Ishchilarning yashash sharoitlari va ularning mehnat faoliyatiga ta'siri
121. Ishlab chiqarish tashkilotlarida boshqaruv tizimlari.
122. J.Midning ramziy interaktsionizm nazariyasi

Talabgorlarning yozma ishlarni baholash mezonlari

22.00.03 – Ijtimoiy ong va ijtimoiy jarayonlar sotsiologiyasi ixtisosligi bo'yicha tayanch doktoranturaga kirish sinovi mazkur dastur asosida tuzilgan variant savollariga yozma ish shakilda o'tkaziladi.

Talabgorlar uchun taqdim etiladigan yozshma ish variantlari 4 ta savoldan iborat bo'lib, har bir savolga berilgan javoblar "0" baldan "25" balgacha baholanadi. Yozma ish sinovida talabgorlar uchun har bir savolga berilgan ballar yig'indisi asosida, jami 100 ball to'plash imkoniyati beriladi.

Yozma ish variantidagi har bir savolga taqdim etilgan javoblar quyidagi mezonlar asosida baholanadi:

1. Savolning mazmuni hozirgi zamon fan-texnika taraqqiyoti, fandagi yangiliklar va ilmiy manbalar bilan bog'liq holda aniq yoritilgan, mazmun-mohiyati to'liq ochib berilgan, javoblarda mantiqan yaxlitlikka erishilgan, umumiy xulosalar chiqarilgan hamda imlo va stilistik xatolarga yo'l qo'yilmagan bo'lsa – 22–25 ball.

2. Savolning mazmuni hozirgi zamon fan-texnika taraqqiyoti, fandagi yangiliklar va ilmiy manbalar bilan bog'liq holda aniq yoritilgan, mazmun-mohiyati to'liq ochib berilgan hamda imlo va stilistik xatolarga yo'l qo'yilmagan bo'lsa – 18–21 ball.

3. Savolning mazmuni hozirgi zamon fan-texnika taraqqiyoti, fandagi yangiliklar va ilmiy manbalar bilan bog'liq holda aniq yoritilgan, mazmun-mohiyati to'liq ochib berilmagan, ayrim noaniqliklarga yo'l qo'yilgan hamda imlo va stilistik xatolarga yo'l qo'yilmagan bo'lsa – 14–17 ball.

4. Savolning mazmuni hozirgi zamon fan-texnika taraqqiyoti, fandagi yangiliklar va ilmiy manbalar bilan bog'lanmagan, mazmun-mohiyati ochib berilmagan, ilmiy noaniqliklarga hamda imlo va stilistik xatolarga yo'l qo'yilgan bo'lsa – 7–13 ball.

5. Savolning mazmun-mohiyati ochib berilmagan, fikrlar noaniq, keltirilgan ma'lumotlarda hatoliklar mavjud bo'lsa, hamda imlo va stilistik xatoliklarlarga yo'l qo'yilgan bo'lsa – 0–6 ball.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

Rahbariy:

1. Mirziyoev SH.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. – T.: "O'zbekiston", 2017. – 104 b.
2. Mirziyoev SH.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. – T.: O'zbekiston, 2017. -104 b.
3. Mirziyoev SH.M. Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz. – T.: O'zbekiston, 2017. – 592 b.
4. Mirziyoev SH.M. "Konstitutsiya – erkin va farovon hayotimiz, mamlakatimizni yanada taraqqiy ettirishning mustahkam poydevoridir", O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qilinganligining 25 yilligiga bag'ishlangan tantanali marosimdagi ma'ruza. –http://uza.uz.
5. Mirziyoev SH.M. O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisiga Murojaati. 2017 yil 22 dekabr. –http://uza.uz.
6. 2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasi // O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi PF-4947-sonli Farmoniga 1-ilova

Normativ-huquqiy hujjatlar

1. O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi. – T.: O'zbekiston, 2016.
2. O'zbekiston Respublikasining Fuqarolik kodeksi – T.: Adolat, 2011.
3. O'zbekiston Respublikasining Oila kodeksi. – T.: «O'zbekiston» 1998.

Asosiy:

1. Aliqoriev N.S. Upravlenie trudovыmi resursami i zanyatostyu v regionalnыx sistemax. – Toshkent.: 1991.
2. Batыgin G.S. Leksii po metodologii sotsiologicheskix issledovaniy: Uchebnik. –M., 1995.
3. Bekmurodov M. Sotsiologiya asoslari. - Toshkent.: "Fan", 1994.
4. Bekmurodov M. O'zbekistonda jamoatchilik fikri. – Toshkent.:1999.
5. Belanovskiy S.A. Metodologiya i texnika fokusirovannogo intervyu. — Moskva.: 1993.
6. Beruniy. Qadimgi xalqlardan qolgan yodgorliklar. – Toshkent.: F.G'ulom nomidgi Adabiyot va san'at nashr. 1953.
7. Zimmel G. Problema sotsiologii, V kn.: Novыe idei v sotsiologii. –Moskva.: 1991.
8. Mamonova M.L. Zapad i Vostok. Traditsiya i novatsii ratsionalnogo mыshleniya. – Moskva.: izd. MGU. 1991
9. Ionin L. G. Sotsiologiya kulturы. – Moskva.: "Logos", 1996.
10. Komarov M.S. Vvedenie v sotsiologiyu. – Moskva.: "Nauka", 1994.
11. Noel E. Massovыe oprosы. Vvedenie v metodologiyu dermoskopii. – Moskva.: "Aveta", 1993.

12. Rabochaya kniga sotsiologa. // Red. G. V. Osipov. –Moskva.: "Nauka", 1992.
13. Rыvkina R. V. O strukture predmeta sotsiologii kak sistema nauk. Sots.is. Voprosы metodologii i metodы. –Novosibirsk. 1966.
14. Sorokin P. Obщedostupnыy uchebnik sotsiologii. –Moskva.: "Mыsl", 1994.
15. Sotsiologiya. Ma'ruzalar kursi. – Toshkent.: 2000.
16. Sotsiologiya. O'quv qo'llanmasi. – Toshkent.:2002.
17. Sotsiologiya: Slovar-spravochnik. Sotsiologicheskoe issledovanie: metodы, metodologiya, matematicheskaya statistika. –T.4. – Moskva.: 1991.
18. Umumiy sotsiologiya. (Alikoriev N.S., Ubaydullaeva R.T. tahriri ostida). – Toshkent.:1999.
19. Xolbekov A.J. SHarq va g'arb mutafakkirlarining sotsiologik ta'limoti. – Toshkent.: "Universitet". 1996.
20. YAdov V.A. Sotsiologicheskoe issledovanie: metodologiya, programma, metodы. –Saratov: Izd-vo Saratovskogo universiteta, 1995.

Qo'shimcha:

21. Abu Nosir Forobiy. Fozil odamlar shahri. – Toshkent.: A.Qodiriy nomidagi nashriyot. 1993.
22. Aliev B., Rafiqov G'.,Sultonov T., Mullajonova M.,Rahmonov B. va boshqalar. Sotsiologiya. (O'quv qo'llanma). – Toshkent.: TDYUI nashriyoti. 2006
23. Veber M. Izbranie proizvedeniya. – Moskva.: «Progress». 1990.
24. Ganieva M.X. Etnosotsiologiya. Uchebnoe posobie dlya stud. vыsshix uchebnыx zavedeniy. – Tashkent: «Universitet». 2006.
25. Garadja. V.I. Sotsiologiya religii. – Moskva.: «Infra-M». 2005.
26. Giddings E. Sotsiologiya. – Toshkent.: 2002.
27. Sovremennaya zapadnaya sotsiologiya. Slovar. – Moskva.: «Progress». 1990.
28. Kravchenko A.I. Sotsiologiya. – Moskva.: «PERSE-Logos». 2006.
29. Sotsiologiya //O'quv qo'llanma. Ubaydullaeva R.A., Bekmurodov M.B., Ota-Mirzaev O.B. va boshq. –Toshkent.: A. Qodiriy nomidagi xalq merosi. 2002.
30. Sotsiologiya. Aliqoriev N.S, Bekmurodov M.B., Ota-Mirzaev O.B., va boshq. – Toshkent.: 2001.
31. Sotsiologiya //Uchebnoe posobie. Pod redak. d.f.n. Muxamedovoy Z.M. – Tashkent.: «San'at». 2010.
32. Sotsiologiya //Uchebnoe posobie. Pod redak. prof. Lavrenenko V.N. – Moskva.: «YUNITI». 2012.
33. Tomenko J.T. Sotsiologiya. //Uchebnik.Moskva.: «YUNITI». 2012.
34. Umumiy sotsiologiya. (Aliqoriev N.S va Ubaydullaeva R.T tahriri ostida) – Toshkent.: 1999.
35. Saitxodjayiv H.B. Sotsiologiya. Ma'ruzalar kursi. –Toshkent.: «Akademiya». 2008.

36.Holbekov A.J., Idirov U.YU. Sotsiologiya: izohli lug'at-ma'lumotnoma. –Toshkent. Ibn-Sino nomidagi nashriyot. 1999.
37.Xolbekov. A.J. Boshqaruv sotsiologiyasi (o'quv qo'llanma). –Toshkent.: «Akademiya». 2007.
38.Ubaydullaeva R.A., Ota-Mirzaev O.B. va boshq. Sotsiologik tadqiqotlar amaliyoti (O'quv-uslubiy qo'llanma). –Toshkent.: «Ijtimoiy fikr». 2001.
39.Farfiev B.A., Nurullaeva U.N. Sotsiologiya tarixi. (Uslubiy qo'llanma). Toshkent.: «Universitet». 2009.
40.Frolov S.S. Obuuya sotsiologiya. //Uchebnik.Moskva.: «Prospekt». 2012.

Internet resurslari

1. http: www.lib.socio.msu.ru
2. http: www.socioline.ru
3. http: www.socio.rin.ru
4. http: www.sociologos.narod.ru
5. http: www.socionet.narod.ru
6. http: www.sociograd.ru